

**КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА
ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ ПРАВА ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДЛЯ НАПИСАННЯ МАГІСТЕРСЬКИХ РОБІТ**

**студентами
освітньо-професійної програми 291.00.02 «Регіональні студії»
спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії»**

2024

Методичні рекомендації для написання магістерських робіт студентами освітньо-професійної програми 291.00.02 «Регіональні студії» спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії». Розробники: Бессонова М.М., Мельник Г.М., Слюсаренко І.Ю. Київ: Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, 2024. 39 с.

Розробники:

Бессонова Марина Миколаївна, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних відносин Факультету права та міжнародних відносин Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Мельник Ганна Мирославівна, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних відносин Факультету права та міжнародних відносин Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Слюсаренко Ірина Юріївна, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних відносин Факультету права та міжнародних відносин Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Схвалено на засіданні кафедри міжнародних відносин 17 вересня 2024 року, протокол № 2.

Методичні рекомендації для написання магістерських робіт схвалено на засіданні Вченої ради Факультету права та міжнародних відносин 25 вересня 2024 року, протокол № 6.

© Бессонова М.М., 2024 р.

© Мельник Г.М., 2024 р.

© Слюсаренко І.Ю., 2024 р.

© КУ імені Бориса Грінченка, 2024 р.

ЗМІСТ

Магістерська робота: загальні положення	4
Вимоги до оформлення	17
Підготовка роботи до процедури захисту	19
Критерії оцінювання магістерських робіт	21
Додатки	23

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА: ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Кваліфікаційна магістерська робота (*далі* – магістерська робота) має розв'язувати складну задачу або проблему у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій, та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.

Магістерська робота – це індивідуальне завдання науково-дослідницького, творчого чи проектно-конструкторського характеру, яке виконує студент на завершальному етапі фахової підготовки за освітнім ступенем магістра і є однією із форм виявлення теоретичних і практичних знань, уміння їх застосовувати при розв'язуванні конкретних наукових, технічних соціальних та виробничих завдань і містить елементи наукової новизни у відповідній галузі знань або напрямку практичної діяльності.

Рекомендований обсяг магістерської роботи має становити від 90 до 120 сторінок основного змісту (від ВСТУПУ до ВИСНОВКІВ включно).

Магістерська робота свідчить про рівень загальної і професійної підготовки студента як майбутнього магістра міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій, про його вміння самостійно розробляти тему в рамках спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії». Процес підготовки студентами магістерської роботи сприяє поглибленню теоретичних знань студентів, дозволяє їм оволодіти навичками наукової роботи.

Магістерська робота є самостійним науковим дослідженням, що є узагальнюючим підсумком навчально-методичної та наукової роботи студента з обраної спеціальності і його вміння практично використовувати набуті знання. Саме тому підготовка магістерської роботи та її захист перед екзаменаційною комісією є важливим і відповідальним етапом підготовки фахівця, під час якого формуються навички самостійної дослідницької діяльності, визначається рівень готовності студента-випускника до практичної діяльності.

Завданням магістерської роботи є ґрунтовне висвітлення однієї з наукових проблем у галузі міжнародних відносин. Аналіз проблеми, висвітлений у магістерській роботі, повинен мати самостійний та об'єктивний характер. Повнота і всебічність такого аналізу залежать від опрацювання та критичного осмислення максимальної кількості існуючих джерел і літератури.

При підготовці магістерської роботи студент повинен продемонструвати вміння самостійно опрацьовувати усі види документів та здійснювати усі види наукових досліджень, зокрема, аналізувати і узагальнювати матеріал, робити самостійні висновки, які мають віддзеркалювати власний доробок автора магістерської роботи.

У кваліфікаційній роботі не повинно міститися академічного плагіату, фальсифікації та фабрикації результатів.

Кваліфікаційна робота обов'язково проходить перевірку на відсутність академічного плагіату, фабрикації та фальсифікації і оприлюднюється у репозиторії Університету. Захист магістерської роботи, який є завершальним етапом навчання за освітньо-професійною програмою, здійснюється відкрито і публічно.

Написання магістерської роботи є підсумком здобуття загальних та спеціальних компетентностей, а також програмних результатів навчання, які відповідають Стандарту вищої освіти України галузі знань 29 «Міжнародні відносини» спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» другого (магістерського) рівня вищої освіти, затвердженого і введеного в дію наказом МОН від 04.08.2020 р. № 1003.

Загальні компетентності:

- ЗК1.** Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК2.** Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК3.** Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК5.** Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК6.** Здатність працювати в міжнародному контексті.
- ЗК8.** Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.
- ЗК9.** Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт

Спеціальні (фахові) компетентності:

- СК1.** Здатність виявляти та аналізувати природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, типи та види міжнародних акторів, сучасні тенденції розвитку світової політики.
- СК2.** Здатність приймати обґрунтовані рішення щодо здійснення міжнародної та зовнішньополітичної діяльності.
- СК3.** Здатність аргументувати вибір шляхів вирішення завдань професійного характеру у сфері міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій, критично оцінювати отримані результати та обґрунтовувати прийняті рішення.
- СК4.** Здатність аналізувати глобальні процеси та їх вплив на міжнародні та суспільні відносини, політичні та суспільні системи.
- СК5.** Здатність аналізувати та прогнозувати міжнародні відносини у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.
- СК6.** Здатність використовувати для дослідження міжнародних відносин, суспільних комунікацій та для регіональних студій теоретичні та методологічні підходи політології, економічної та правової науки, міждисциплінарних досліджень.
- СК7.** Здатність здійснювати прикладні аналітичні дослідження проблем міжнародних відносин та світової політики, суспільних комунікацій, регіональних студій, професійно готувати аналітичні матеріали та довідки.
- СК8.** Здатність організовувати та проводити міжнародні зустрічі та

переговори, розробляти, аналізувати і оцінювати дипломатичні та міжнародні документи.

СК9. Здатність виявляти та аналізувати особливості розвитку країн та регіонів, сучасних глобальних, регіональних та локальних процесів, та місця в них України.

СК10. Здатність до самонавчання, підтримки належного рівня знань, готовність до опанування знань нового рівня, підвищення своєї фаховості та рівня кваліфікації.

СКу11. Здатність збирати, обробляти, аналізувати інформацію про безпековий, політичний, економічний, культурний виміри розвитку країн/регіонів.

СКу12. Здатність використовувати знання та розуміння сучасних ризиків, викликів та загроз.

СКу13. Здатність використовувати теоретичні засади аналізу зовнішньої політики в практичній діяльності з метою інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади України, відповідальних за реалізацію зовнішньополітичного курсу та органів місцевого самоврядування, відповідальних за представництво інтересів територіальної громади міста Києва на міжнародному, регіональному та муніципальному рівнях.

Програмні результати навчання:

РН 1 Знати та розуміти природу, джерел та напрямів еволюції міжнародних відносин, міжнародної політики, зовнішньої політики держав, стану теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики.

РН 2 Критично осмислювати та аналізувати глобальні процеси та їх вплив на міжнародні відносини

РН 3 Застосовувати сучасні наукові підходи, методології та методики для дослідження проблем міжнародних відносин та зовнішньої політики.

РН 4 Аналізувати та оцінювати проблеми міжнародної та національної безпеки, міжнародні та інтернаціоналізовані конфлікти, підходи, способи та механізми забезпечення безпеки у міжнародному просторі та у зовнішній політиці держав.

РН 5 Збирати, обробляти та аналізувати інформацію про стан міжнародних відносин, світової політики та зовнішньої політики держав.

РН 6 Визначати, оцінювати та прогнозувати політичні, дипломатичні, безпекові, суспільні й інші ризики у сфері міжнародних відносин та глобального розвитку.

РН 7 Оцінювати та аналізувати міжнародні та зовнішньополітичні проблеми та ситуації, пропонувати підходи до вирішення таких проблем.

РН 8 Вільно спілкуватися державною та іноземними мовами усно і письмово, з професійних і наукових питань.

РН 10 Розробляти та реалізовувати проекти прикладних досліджень міжнародних відносин, зовнішньої та світової політики.

РН 11 Здійснювати професійний усний та письмовий переклад з/на іноземну мову, зокрема, з фахової тематики міжнародного співробітництва,

зовнішньої та світової політики.

РН 12 Формулювати задачі моделювання, створювати і досліджувати моделі об'єктів і процесів міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій.

РН 13 Брати участь у професійні дискусії у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій, поважати опонентів і їхню точку зору, доносити до фахівців та широкого загалу інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід з фахових проблем.

РН 14 Оцінювати результати власної роботи і відповідати за особистий професійний розвиток.

РН 15 Критично осмислювати, аналізувати та використовувати інформацію про безпекові, політичні, економічні, культурні виміри і ризики розвитку країн/регіонів з метою забезпечення національних інтересів України та інтересів територіальної громади міста Києва на міжнародному, регіональному та муніципальному рівнях.

РН 16 Здійснювати моніторинг ситуації та проводити аналіз впливу міжнародних безпекових загроз на глобальному, регіональному та національному рівнях.

РН 17 Збирати, обробляти, аналізувати інформацію для підготовки інформаційно-аналітичних документів, з метою використання у практичній діяльності, в процесі розробки та реалізації зовнішньополітичного курсу України та представництва інтересів територіальної громади міста Києва на міжнародному, регіональному та муніципальному рівнях.

Підготовка кваліфікаційної роботи магістра передбачає кілька послідовних етапів: вибір та затвердження теми, узгодження попереднього плану роботи, збір матеріалу, написання розділів, узгодження тексту розділів з науковим керівником, оформлення магістерської роботи, підготовка до захисту.

Вибір і затвердження теми. Вибір теми дослідження є важливою складовою у підготовці магістерської роботи і, значною мірою, є запорукою успіху. Вибір теми, вочевидь, є найбільш відповідальним етапом у науковій діяльності. Обравши тему, студент має усвідомити сутність пропонованої ідеї, її новизну, актуальність та значущість. Це полегшує оцінку і остаточне формулювання обраної теми.

Кафедра міжнародних відносин пропонує студентам спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» тематику магістерських робіт, затверджених рішеннями кафедри міжнародних відносин та Вченою радою Факультету права та міжнародних відносин. Тематика цих робіт відповідає завданням навчальних дисциплін відповідно до освітньо-професійної програми «Регіональні студії» та спрямовується на закріплення знань та вмінь майбутнього фахівця.

Студенти можуть запропонувати власну тему магістерської роботи, яка відповідає напрямку підготовки фахівця, з обґрунтуванням доцільності її

розроблення. Можливість такого вибору забезпечує індивідуальну освітню траєкторію здобувачів освіти.

Запропонована тема обов'язково обговорюється на засіданні кафедри і, за умови позитивного рішення, затверджується як тема магістерської роботи.

Назва магістерської роботи має бути сформульована коротко та чітко й обов'язково вказувати на об'єкт і предмет дослідження, а також на певну наукову проблему (коротке формулювання завдання, яке вирішується у роботі). Назва має відповідати обраній спеціальності, освітньо-професійній програмі «Регіональні студії», вказувати на мету дослідження і його завершеність. Слід уникати занадто довгих назв. Іноді для більшої конкретизації до назви слід додати невеликий (4-6 слів) підзаголовок. При цьому у першому реченні подається сутність роботи, а у другому – об'єкт використання результатів досліджень.

До розповсюджених помилок при формулюванні назви магістерської роботи належать перенасичення назв робіт штучно ускладненою термінологією псевдонаукового характеру, їхній наукоподібний характер, стилістично недбале, а часом – недостатньо грамотне формулювання.

Помилкою є починати назву роботи зі слів «Вивчення процесу...», «Дослідження деяких шляхів...», «Матеріали до вивчення...», «Деякі питання...», «До питання...» тощо. У таких формулюваннях не відбивається достатньою мірою суть проблеми, яка потребує вивчення, завершеність роботи, немає ясного визначення її мети і результатів.

Основною вимогою до тем магістерської роботи є їхня наукова актуальність та доцільність для наукового пошуку.

Обравши тему магістерської роботи, студент на початку навчання в магістратурі подає завідувачу кафедри заяву про затвердження теми дослідження і призначення наукового керівника.

Наукові керівники магістерських робіт призначаються з-поміж висококваліфікованих педагогічних або науково-педагогічних працівників Університету, які мають, як правило, науковий ступінь і/або вчене звання.

Тема магістерської роботи та вибір наукового керівника затверджуються рішенням кафедри міжнародних відносин.

Після затвердження теми на засіданні кафедри студенти ознайомлюються з графіком подання на кафедру окремих розділів, підрозділів чи параграфів, а також остаточний термін подання готової роботи на кафедру для рецензування.

Узгодження плану роботи. Наступним етапом підготовки магістерської роботи є узгодження її плану. Обравши тему наукового дослідження, студент за порадами наукового керівника та виходячи з власних наукових інтересів, виробляє попередній план, який у ході пошуку буде вдосконалюватися та уточнюватися. За весь період роботи план дослідження може бути скориговано декілька разів. Часто останній варіант плану, втілений в остаточний текст роботи, може істотно відрізнятись від початкового робочого плану.

Вивчивши бібліографічні джерела за тематикою дослідження,

визначивши напрям і обсяги власних розробок, свої можливості і вподобання можна скласти реальний план. Якщо ідеї майбутньої роботи ще не сформувалися, можна скласти попередній робочий план, перелічивши через дефіс питання, які слід розкрити в рамках кваліфікаційної роботи.

Укладання плану передбачає поділ визначеної проблеми на менші, логічно пов'язані між собою частини. Без цього неможливо перейти до наступного етапу, який передбачає збір матеріалу і називається евристичним (пошуковим) процесом.

Складання плану повинно сприяти наступній цілеспрямованій діяльності студента та застерегти його від другорядних напрямків і розгалужень тематики. Особливо це стосується тем зі значною кількістю різноманітного опосередкованого матеріалу, спорідненого з обраною темою випускової роботи.

Залежно від теми, характеру фактичного матеріалу, методів, які використовувалися, дослідники найчастіше вдаються до *хронологічного* (що розглядає явище чи процес у його розвитку в часі), *проблемного* (тематичного) принципу укладання такого плану або поєднують їх у формі *проблемно-хронологічного* підходу.

У плані слід уникати дуже загальних фраз і назв, але і не слід сильно «звужувати» план, адже питання, винесене в назву пункту плану, доведеться потім розкривати. Неправильно називати пункти плану одним словом, так само як і не рекомендуються дуже довгі назви, що займають більше трьох рядків.

Збір матеріалу. Після узгодження плану роботи починається наступний етап, пов'язаний із пошуком та послідовним опрацюванням матеріалу, який є основою тексту магістерської роботи та має містити результати дослідження. Первісна робота над збором матеріалу передбачає поглиблене вивчення наукової, фахової, експертної літератури та відповідних темі роботи офіційних документів, статистичних звітів, інших офіційних даних тощо. Матеріал варто шукати відповідно до теми/проблеми, якому має бути присвячений перший підрозділ відповідного розділу. Після завершення першого етапу та узгодження тексту підрозділу з науковим керівником – переходити до написання наступного підрозділу.

Збір матеріалу варто починати з виявлення сутності базових понять про процеси та явища, які досліджуватимуться у магістерській роботі. Наприклад, якщо тема роботи пов'язана із вивченням «культурної дипломатії» у певній країні світу, то варто з'ясувати які існують інтерпретації цього поняття у фаховій літературі, порівняти ці тлумачення, визначитися з тим варіантом, який здається найбільш вдалим в рамках розробки обраної теми дослідження. Крім цього варто дослідити базові документи (законодавчі акти або інші офіційні документи) тієї країни, культурна дипломатія якої вивчається, аби знати що саме вкладається у це поняття у тій країні, культурна дипломатія якої досліджуватиметься у рамках магістерської роботи. Відповідний матеріал має бути потім відображений у теоретико-методологічній частині роботи.

У процесі пошуку, збору та обробки інформації, співставленні фактів та даних, варто фіксувати походження цієї інформації. Для цього радимо робити посторінкові посилання, які на фінальному етапі роботи над текстом мають бути оформлені відповідно до вимог стандарту ДСТУ 8302:2015 або міжнародного стилю оформлення наукових публікацій АРА (прикладі додаються у додатку 5). Посилання та оформлення списку літератури робиться або за ДСТУ або за АРА.

Матеріали для написання магістерської роботи можна шукати у науковій бібліотеці Київського столичного університету імені Бориса Грінченка <http://library.kubg.edu.ua/>, її репозитарії.

Також варто звернутися до літератури та інформаційних ресурсів Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. На сайті цієї бібліотеки <http://nbuv.gov.ua/> можна знайти як каталоги тих публікацій, які є у самій бібліотеці (доступні для роботи у читальних залах та на абонементі), так і повнотекстові матеріали, доступні он-лайн за наступним лінком: <http://nbuv.gov.ua/node/2116>. Наприклад, бібліотека містить матеріали наукової періодики України (структуровані за назвами збірників в алфавітному порядку) за лінком http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=F&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21CNR=20&Z21ID=

При роботі з пошуком джерел у мережі Інтернет варто звертати увагу на походження інформації. Для роботи над збором матеріалу варто звертатися до офіційних веб-сайтів державних установ та інституцій (сайтів парламентів, президентів, королівських родин, міністерств та відомств, органів самоврядування тощо), міжнародних організацій, політичних партій та об'єднань, університетів, якісної преси та інших ЗМІ та ЗМК тощо. Варто уникати сайтів, які передрукують інформацію без вказування джерела її походження, де не вказується дата матеріалу або дата події, містять інформацію, яку не можна перевірити за іншими джерелами, або розважальний контент.

При роботі над пошуком матеріалів для магістерської роботи варто ознайомитися з публікаціями на офіційних сторінках наукових фахових видань України, які містять повні тексти наукових статей. Крім вже згаданої Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського перелік фахових видань, які можуть бути корисними при написанні магістерських робіт в рамках освітньо-професійної програми «Регіональні студії» є на сайті МОН України або його можна переглянути у Реєстрі наукових фахових видань України на сайті Українського інституту науково-технічної експертизи та інформації за наступним лінком: <http://nfv.ukrintei.ua/>

Написання та узгодження тексту розділів з науковим керівником. Після первісного напрацювання матеріалів, ознайомлення з інформацією з офіційних документів, співставлення та порівняння наявних інтерпретацій тих чи інших подій/явищ/процесів, варто приступати до написання першого варіанту тексту. Слід враховувати той факт, що потрібно добре продумати структуру тексту, аби уникнути повторів, логічно викласти матеріал, який

має послідовно розкривати відповідь на дослідницьке завдання, якому присвячений конкретний підрозділ або параграф. Після написання першого варіанту тексту, перевірки логіки викладу варто обговорити його з науковим керівником, врахувати недоліки та доробити текст, із врахуванням зауважень, порад та коментарів наукового керівника.

Аналогічно здійснюється робота з пошуку та обробки інформації для того, аби знайти відповіді на дослідницькі завдання, яким присвячено наступні підрозділи. Поради щодо композиції роботи надаються далі.

Оформлення магістерської роботи. Після збору матеріалу, узгодження тексту розділів та підрозділів – останній етап роботи над магістерською роботою – її оформлення відповідно до вимог, які передбачають оформлення тексту та списку використаних джерел та літератури. Вимоги до оформлення додаються далі.

Підготовка до захисту. Останнім етапом роботи є підготовка роботи до захисту (*процедура описана далі*).

Композиція роботи. Магістерська робота повинна містити:

- титульний аркуш;**
- зміст;**
- перелік умовних позначень, символів, скорочень і термінів (за необхідності);**
- вступ;**
- основну частину (текст роботи, викладений у розділах, підрозділах, параграфах);**
- висновки;**
- список використаних джерел та літератури;**
- додатки (за необхідності).**

Титульний аркуш магістерської роботи містить назву закладу вищої освіти, де виконана робота (Київський столичний університет імені Бориса Грінченка); назву роботи; прізвище, ім'я, по-батькові автора; назву спеціальності та освітньої програми, за якою він навчається; науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ініціали наукового керівника (*див. додатки*).

Зміст подають на початку роботи. У змісті подається послідовність усіх розділів та підрозділів роботи із зазначенням їхньої нумерації та номерів сторінок, з яких починаються розділ (підрозділ), а також вступ, висновки, перелік використаних джерел та літератури, перелік умовних скорочень, додатки. Сторінки тексту нумеруються, починаючи з титульного листка, однак номери проставляються тільки з другої сторінки (*див. додатки*).

Перелік умовних позначень, символів, скорочень і термінів. Якщо в магістерській роботі вжита специфічна термінологія, а також використано маловідомі скорочення, нові символи, позначення тощо, то їхній перелік може бути поданий у вигляді окремого списку, який розміщують перед вступом. Перелік треба друкувати двома колонками, в яких за абеткою зліва наводять скорочення, а справа – їхнє детальне розшифрування (*див. додатки*). Якщо спеціальні терміни, скорочення, символи, позначення тощо

повторюються в роботі менше трьох разів, їх в перелік не включають, а розшифрування наводять у тексті при першому згадуванні.

У **вступі** розкриваються усі необхідні кваліфікаційні характеристики магістерського дослідження. За обсягом він складає не менше 5-8 сторінок. У вступі подають загальну характеристику роботи в рекомендованій нижче послідовності.

У **вступі** розкриваються:

- актуальність теми,
- об'єкт і предмет дослідження,
- мета і завдання дослідження,
- хронологічні рамки (*за необхідності*)
- практичне та теоретичне значення проблеми дослідження,
- апробація роботи (*якщо була*),
- структура роботи.

Актуальність теми дослідження обґрунтовують шляхом критичного аналізу та порівняння з відомими розв'язками проблеми (наукової задачі).

Актуальність теми дослідження має бути сформульована чітко, аргументовано. Для висвітлення актуальності достатньо однієї сторінки, де окреслюють головне – сутність проблемної ситуації. Чітко й однозначно визначити наукову проблему і, таким чином, сформулювати її суть буде неважко, якщо студенту вдасться показати, де пролягла межа між знанням і незнанням з предмету дослідження. Отже, складовою частиною визначення актуальності роботи є формулювання проблеми дослідження, тобто чіткого питання або декількох питань, на які має відповісти студент у процесі виконання роботи.

Особливо важливо довести важливість досліджуваної проблематики з точки зору користі для реалізації національних інтересів України.

Оцінюючи актуальність обраної теми, не можна ставити її в залежність від політичної ситуації в країні або світі. Не рекомендується зупиняти свій вибір на дуже широкій темі, яка не може бути глибоко розкритою в обсязі магістерської роботи. Заслужують на увагу теми, що недостатньо розроблені в наукових дослідженнях. Такі теми дають змогу студентові проявити наукову самостійність, здійснити справжній науковий пошук і зробити магістерську роботу оригінальним самостійним дослідженням.

Далі подається визначення **об'єкту** та **предмету** дослідження, що є обов'язковим елементом вступу.

Об'єкт – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і обирається для вивчення. Об'єкт дослідження визначає тему роботи, яка виноситься на титульний аркуш як її назва. **Предмет** міститься в межах об'єкта. Це та його частина, на яку спрямована увага науковця у конкретному дослідженні. Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове.

Мета і завдання дослідження. Від формулювання наукової проблеми, яка визначає предмет запланованого дослідження, і доведення, що вона ще не розроблена і не висвітлена у спеціальній літературі, логічно перейти до

формулювання мети наукової роботи.

Не слід формулювати мету як «Дослідження...», «Вивчення...», тому що ці слова вказують на засіб досягнення, а не на неї саму. Мета роботи звичайно тісно переплітається з назвою магістерського дослідження і повинна чітко вказувати, яка саме проблема в ньому вирішується. Далі необхідно окреслити конкретні завдання, які будуть вирішуватися для досягнення визначеної мети. Це звичайно роблять у формі перерахунку (виокремити..., з'ясувати..., описати..., встановити..., виявити..., вивести залежність... тощо). Формулювати завдання необхідно якомога ретельніше, оскільки їхнє вирішення становить зміст розділів магістерської роботи. Це важливо також і тому, що заголовки таких розділів народжуються саме з формулювання завдань дослідження.

Хронологічні рамки дослідження (за необхідності) визначають часові межі існування чи функціонування об'єкта дослідження. Якщо автор обирає предметом своєї роботи лише певний період існування об'єкта, він має чітко аргументувати хронологічні рамки, тобто пояснити, на основі яких критеріїв він виділяє саме цей період.

Далі по тексті зазначається **практичне** та **теоретичне значення** (за наявності) та **апробація** роботи (за наявності). Як правило, практичне та теоретичне значення роботи визначається тим, яку практичну чи теоретичну задачу може допомогти виконати той матеріал дослідження, який презентований у магістерській роботі. Апробація – це участь автора магістерської роботи у наукових конференціях, підготовка наукових публікацій (тези або стаття), в яких висвітлено ті питання, дослідженню яких присвячено кваліфікаційну роботу. Якщо така апробація наявна – вказується назва (тема) доповіді, виступу та конференції або тез (статті), назва наукового заходу, місце та час проведення (публікації).

Для характеристики **структури роботи** слід вказати про наявність її складових частин: вступ, кількість розділів, які розбиті на підрозділи, висновки, список використаних джерел та літератури (із зазначенням загальної кількості опрацьованих матеріалів), кількість додатків (за наявності), а також зазначити сукупний обсяг роботи у сторінках.

Основна частина магістерської роботи складається з **розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів**. У **розділах** основної частини магістерської роботи власне проводиться дослідження і узагальнюються його результати. Зміст розділів основної частини повинен точно відповідати темі магістерської роботи та повністю її розкривати.

Перший розділ, обсяг якого складає не більше 10-20 сторінок, викладеного у двох-трьох підрозділах, повинен розкривати джерельну та концептуально–методологічну базу дослідження. Він має містити (у формі підрозділів) наступні аспекти:

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1. Стан наукової розробки проблеми та джерельна база дослідження

1.2. Методологія дослідження

1.3. Понятійно-категоріальний апарат (за потреби)

У першому підрозділі здійснюється **аналіз наукової, експертної, фахової літератури та джерел**, дослідник окреслює основні етапи розвитку наукової думки за своєю проблемою, передбачає критичний огляд матеріалів, використаних у дослідженні, та їх систематизацію за походженням, науковими школами, підходами тощо. Зазвичай, виконуючи магістерську роботу, доводиться прочитати близько 200-300 книг і статей, з яких приблизно 100-250 увійдуть до бібліографії, тобто будуть детально опрацьовані.

У підрозділі студент має стисло, критично висвітлюючи роботи попередників, назвати ті питання, які залишилися невирішеними, щоб довести необхідність підготовки магістерської роботи.

Аналіз джерел і літератури є обов'язковою частиною роботи, де студент дає оцінку всіх значних праць, що пов'язані з темою його дослідження, висвітлюючи як позитивні моменти, так і недоліки цих робіт, а то і помилкові положення (якщо вони є). На основі літератури слід розглянути різні точки зору провідних фахівців з досліджуваних питань.

Студент під час аналізу використаних у магістерській роботі джерел має орієнтуватися у їх різних типах: міжнародні двосторонні та багатосторонні документи; акти державного законодавства; офіційні дипломатичні документи (як різновид відомчих публікацій); парламентські документи; статистичні щорічники; документи політичних партій; мемуарні видання; щоденники; епістолярна спадщина; виступи, заяви, звернення, ноти тощо офіційних посадових осіб (наприклад, *президента, спікера, прем'єр-міністра, міністра закордонних справ та ін.*) та інші типи.

Специфічним джерелом з окремих тем можуть бути твори художньої літератури, образотворчого мистецтва, архітектури і т.п. Крім того в якості першоджерел можуть виступати матеріали *періодичної преси*.

Підрозділ має завершуватися **висновком** про стан наукової розробки теми, над якою працює автор та рівнем охоплення джерел.

В описі **методології** необхідно, виходячи з цілей і завдань роботи, коротко викласти основні теоретичні положення, що визначають сутність та зміст предмету досліджуваної теми; методи, за допомогою яких вирішували поставлені завдання; визначити ті конкретні питання, які мають бути розв'язані у роботі. Методологія – це система базових принципів і понять, які визначають загальні правила дослідження.

Мета такого аналізу – отримання обґрунтованих даних, що дозволяють з'ясувати складові частини обраної наукової проблеми та можливі варіанти їхнього розв'язання. Обґрунтування структури та змісту роботи мають аналітичний характер і залежать від специфіки дослідження.

Методологія роботи має спиратися на одну із визнаних теорій міжнародних відносин, яка дасть змогу досліднику вибудувати концепцію, яка допоможе сформулювати завдання роботи, та їх ефективно розв'язати.

Невиконання цієї вимоги призводить або до надмірного збільшення обсягу першого розділу, або до відриву його від змісту другого та третього розділів. Тому цей розділ повинен бути аналізом теоретичних положень та підходів відповідно до теми, обраної студентом. При цьому студент має критично усвідомити факти, дати їм власну оцінку.

Серед методів, які варто застосовувати в ході дослідження, пропонуємо наступні: **загальнофілософські методи** (аналіз і синтез, абстракція, узагальнення, індукція та дедукція, аналогія тощо); **загальнотеоретичні методи** (історичний (історико-описовий), біхевіористський, праксеологічний, порівняльний, системний, метод рівнів аналізу, прогностичний, сценарний, метод експертного аналізу тощо), **прикладні методи** (контент-аналіз, івент-аналіз, когнітивне картування, кейс-стаді тощо).

Якщо є потреба – варто окреслити специфіку понятійно-категоріального апарату: надати перелік та тлумачення основних термінів/понять/дефініцій, які вживатимуться в ході дослідження.

Теоретична сторона проблеми, що висвітлена у першому розділі, повинна продемонструвати рівень знань студента, його обізнаність з джерелами і науковою літературою з досліджуваної проблеми, ерудицію в зазначеній галузі та стати інструментом до розв'язання поставлених у роботі завдань.

Методологія дослідження визначає **структуру роботи**. Для її обґрунтування автор має чітко вказати, які конкретні кроки дослідження він планує здійснити у кожному з запланованих розділів і які результати прагне при цьому отримати.

У висновках до цього розділу необхідно відзначити позитивні і негативні сторони, а також межі придатності запропонованої методології для досягнення поставленої автором мети та виконання завдань дослідження.

Таким чином, перший розділ має скласти теоретичну основу для наступних розділів.

У **наступних розділах** магістерської роботи здійснюється виклад та аналіз зібраного студентом емпіричного матеріалу.

Кожен **розділ** роботи закінчують короткими **висновками**. Найбільш розповсюдженими помилками, яких припускаються при цьому студенти, є:

- реферативний характер висновків, коли перераховується, що зроблено у розділі,
- висновки є очевидними, банальними, не вимагають доведення,
- замість висновків (чи основної їх частини) подається цитата.

Для скорочення тексту основної частини роботи студент має широко використовувати фактичний матеріал у вигляді таблиць, малюнків, схем та графіків.

Загальні **висновки** магістерської роботи виконують роль закінчення, обумовленого логікою проведення дослідження, і опрацьовуються у формі синтезу накопиченої в основній частині наукової інформації. Цей синтез – послідовне, логічно чітке викладення отриманих підсумкових результатів та

їхнє співвідношення із загальною метою і конкретними завданнями, поставленими і сформульованими у вступі. Тут міститься так зване «вивідне» знання, яке є новим стосовно до початкового знання. Саме воно виноситься на обговорення і оцінку при захисті магістерської роботи.

Викладають найважливіші результати, отримані в роботі, які мають висвітлити шляхи розв'язання поставленої проблеми (задачі) та значення цього для науки і практики.

Висновки повинні містити:

- короткі підсумки за результатами теоретичного та практичного аналізу, здійсненого в дослідженні, з наведенням позитивних та негативних сторін, а також нереалізованих можливостей;

- основні результати дослідження, причому необхідно наголосити на якісних та кількісних показниках здобутих результатів, обґрунтувати їхню достовірність;

- у випадку необхідності, перелік практичних заходів, спрямованих на розв'язання проблеми, підвищення ефективності політики тощо;

- соціальний ефект, який можна сподіватися отримати при можливій реалізації заходів, запропонованих у роботі.

У висновках на основі отриманих результатів формулюються пропозиції, рекомендації, заходи щодо досягнення цілей у відповідності з темою роботи. Заходи повинні бути логічними наслідками результатів аналізу, здійсненого у другому та третьому розділах. При цьому студент повинен виявити самостійність та ініціативу. Якщо він не має можливості запропонувати власне рішення, то на підставі критичного аналізу вітчизняного та світового досвіду ним обирається варіант, який може бути реально здійснений в конкретних умовах.

Для кожного запропонованого заходу необхідно дати обґрунтування, короткий його зміст, характеристику об'єкта до і після впровадження, а також прогнозу оцінку його ефективності. Зміст та характер розроблених студентом пропозицій визначаються темою, цілями та завданнями наукової роботи. При розробці окремих заходів для доказу їхньої доцільності рекомендується порівнювати декілька варіантів рішень.

Висновки рекомендується починати словами: розглянуто, встановлено, показано, доведено тощо. Обсяг висновків складає 5-7 сторінок машинописного тексту.

Найтипівішою помилкою, якої припускаються при формулюванні висновків, є випадок, коли висновки мають характер констатації і є самоочевидними твердженнями, з якими дійсно не можна сперечатися.

Список використаних джерел та літератури систематизується у відповідності з характером документів і літератури та оформлюється за правилами, які подані в Додатку 6.

Додатки. За необхідності до додатків можна включати допоміжний матеріал, необхідний для повноти сприйняття магістерської роботи: повний текст деяких важливих документів, таблиці допоміжних цифрових даних, ілюстрації допоміжного характеру, перелік термінів, скорочень тощо.

Оформлення додатків можна здійснювати за аналогією з тим способом, який використано в даних рекомендаціях.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ РОБОТИ

Магістерська робота набирається за допомогою комп'ютерної техніки засобами текстового редактора Word. Шрифт обирається з типів: Times New Roman, розмір шрифту 14 пт. у півтора міжрядкових інтервали. Робота видруковується на аркушах паперу формату А4, причому зворотній бік кожного аркуша повинен залишатися чистим. Текст на сторінці повинен бути обмежений полями: ліве – не менше 30 мм, праве – не менше 10 мм, верхнє – не менше 20 мм, нижнє – не менше 20 мм.

Магістерська робота повинна мати тверду обкладинку. У роботі мають бути чіткі, не розпливчасті лінії, букви, цифри та інші знаки. Всі рядки повинні бути чорного кольору середньої жирності. Щільність тексту роботи має бути однаковою.

Заголовки структурних частин **«ЗМІСТ»**, **«ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ»**, **«ВСТУП»**, **«РОЗДІЛ»**, **«ВИСНОВКИ»**, **«СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ»**, **«ДОДАТКИ»** мають виділятися великими літерами симетрично до тексту (по центру), а підрозділів – малими літерами за виключенням першої великої літери жирним текстом, з якої починається назва.

Назви вступу, заголовки кожного розділу, висновків, список використаних джерел та літератури, додатків починаються з нової сторінки, а заголовки підрозділів - на тій сторінці, де закінчується попередній підрозділ.

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, малюнків і таблиць подають арабськими цифрами. Першою сторінкою вважається титульний аркуш, що входить до загальної нумерації сторінок. Номер сторінки на титульному аркуші не виставляють, а на наступних сторінках його проставляють у правому верхньому куті.

Номер розділу ставиться після слова "РОЗДІЛ", після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу.

Підрозділи (параграфи) нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу та порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. У кінці номера підрозділу повинна стояти крапка, наприклад: "2.3." (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому ж порядку йде заголовок підрозділу. *Наприклад:*

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1. Стан наукової розробки проблеми та джерельна база

Текст роботи... Текст роботи... Текст роботи....

1.2. Методологія дослідження

Текст роботи... Текст роботи... Текст роботи....

Ілюстрації (фотографії, схеми, діаграми, графіки) та таблиці розміщують як на одній сторінці з машинописним текстом, так і на окремих сторінках відразу після посилання на них за текстом. Ілюстрації та таблиці можна розміщувати і в додатках до роботи.

Список використаних джерел та літератури має бути оформлений згідно з правилами бібліографічного опису (див. додатки). Ставлення до підготовки бібліографії роботи має бути як найсерйозніше, оскільки вона демонструє і підкреслює здатність конкретного науковця (студента) відшукати максимальну (принаймні необхідну) кількість спеціальної літератури (як загальновідомої, так і тієї, з якою працює вузьке коло спеціалістів) із визначеної проблематики.

У роботі обов'язково потрібно робити **посилання** при цитуванні джерела чи думки дослідника, при вказівці на якесь важливе свідчення джерела, при запозиченні положень, використанні фактичного матеріалу, результатів досліджень інших авторів.

Посилання в тексті роботи подавати внизу сторінки. Вони вставляються автоматично (в Microsoft Word 2007 – за допомогою вкладки «Посилання»). Нумерація наскрізна по всьому тексту. Розмір шрифту для підрядкових посилань – 12.

Наприклад:

У своїй роботі О. Капінус зазначає, що «реалізація ідеї інформаційного суспільства полягає в оптимальному використанні інформаційних і комунікаційних технологій для європейської інтеграції та задоволення суспільних потреб»¹.

¹ Капінус О. Міжнародні організації у системі сучасних інформаційних відносин. *Вісник Львівського університету. Серія Міжнародні відносини.* 2008. Вип.25. С. 352.]

При декількох посиланнях підряд на одне і те саме джерело слід, для уникнення зайвих повторів, у другому і всіх наступних випадках замість автора та назви зазначати – Там само (Ibid. – для закордонних видань, які написані з використанням латинського алфавіту), вказуючи на потрібну сторінку та, якщо необхідно, номери томів, випусків тощо.

Повторні посилання дозволяється наводити у скороченій формі, за умови, що всі необхідні бібліографічні відомості було наведено у першому посиланні.

Наприклад:

У першому посиланні:

Марутян Р. Інформаційні ресурси: нові підходи до визначення поняття.

Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї. Київ: Український центр політичного менеджменту, 2009. Вип. 18. С. 93-117.

У повторному посиланні:

Марутян Р. Інформаційні ресурси... С. 100.

Якщо текст цитується не за першоджерелом, а за іншим виданням чи документом, то посилання треба розпочати словами: "Цит. за:"

Наприклад:

Цит. за: Марутян Р. Назв. праця. С. 112.

ПІДГОТОВКА РОБОТИ ДО ПРОЦЕДУРИ ЗАХИСТУ

Допуск студента до захисту магістерської роботи здійснює випускова кафедра за результатами попереднього захисту, засвідчуючи це у протоколі засідання кафедри.

Терміни проведення **попереднього захисту** магістерських робіт за певною освітньою програмою плануються **не пізніше ніж за один місяць до захисту**. Графік затверджується завідувачем випускової кафедри і оголошується студентам.

Перед захистом магістерські роботи проходять обов'язкову перевірку на плагіат. Роботи, виконані не самостійно, а також ті, що не пройшли перевірку або мають понад 25% неоригінального тексту, до захисту не допускаються.

Першим етапом є процедура попереднього захисту, який проходить під головуванням завідуючого та за участю науково-викладацького складу кафедри. За результатами попереднього захисту кафедра приймає рішення про рекомендацію роботи до захисту на засіданні екзаменаційної комісії.

Після того, як кваліфікаційна робота написана і доопрацьована згідно з зауваженнями наукового керівника, студент передруковує її текст начисто, переплітає, ставить на останній сторінці свій підпис і дату та передає на кафедру за 15 днів до захисту для отримання **відгуку наукового керівника та рецензії** на магістерську роботу. Рецензія має бути завірена печаткою відділу кадрів установи, де працює рецензент.

Усі наукові роботи, що надійшли після офіційно встановленого терміну, можуть бути прийняті лише за спеціальним розпорядженням завідувача кафедри.

Студент має право ознайомитися з відгуком і рецензією на свою роботу напередодні захисту.

Однією з умов рекомендації роботи до захисту є її вчасне подання на кафедру. Таке подання підтверджується підписом завідувача кафедри. Студенти-дипломники мають пам'ятати, що несвоєчасне подання роботи без поважних причин може мати негативні наслідки, аж до відмови рекомендувати роботу до захисту.

Студент допускається до захисту роботи за умови виконання ним вимог навчального плану. Списки студентів, допущених до захисту

магістерських робіт, подаються до екзаменаційної комісії.

Захист робіт проводиться на відкритому засіданні екзаменаційної комісії. На це засідання можуть бути запрошені відповідні представники МЗС України, інших відомств та установ, зацікавлених у випускниках Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Як правило, захист складається з двох етапів: перший – виступ студента та його відповіді на питання, другий – оголошення відгуку і рецензії на роботу. У своєму виступі (не більше десяти хвилин) студент стисло викладає завдання, яке стояло перед ним, і те, якою мірою це завдання було реалізоване в процесі підготовки магістерської роботи. Особливо важливо пояснити, що нового вніс автор у вивчення теми, які джерела і літературу (вітчизняну й іноземну) використав, до яких наукових висновків дійшов.

Члени екзаменаційної комісії та присутні на захисті ставлять випускникові питання, на які йому необхідно дати чіткі і змістовні відповіді. Відповідати на поставлені питання можна окремо, по черзі на кожне питання, або на всі питання. Необхідно пам'ятати, що оцінка, яка виставляється, залежить від того, на якому рівні написано роботу, як вона захищається, а також, наскільки вільно автор володіє та оперує матеріалом.

Після виступу студента голова екзаменаційної комісії надає слово науковому керівникові та рецензенту або зачитує їхні відгуки. На захисті можуть виступати також члени кафедри, викладачі Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, інші присутні.

Результати захисту магістерських робіт обговорюються на закритому засіданні екзаменаційної комісії і оголошуються її головою в той же день після оформлення протоколів. Захищені роботи здаються на зберігання в архів Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

У тих випадках, коли захист магістерської роботи визнається незадовільним, екзаменаційна комісія встановлює чи може студент-випускник подати на повторний захист ту ж роботу з доопрацюваннями, чи необхідно розробляти нову тему. До повторного захисту робота може бути допущена не раніше ніж через рік.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РОБІТ

Порядок переведення рейтингових показників успішності

Рейтин- гова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	<p>Відмінно</p> <ul style="list-style-type: none"> - відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками; - чітке розуміння суті досліджуваної проблеми; - оформлення роботи повністю відповідає чинним нормативам; - у роботі повністю вирішені поставлені завдання; - чітко та конкретно прописані висновки; - доповідь на захисті є переконливою; - відповіді на додаткові запитання під час захисту є обґрунтованими.
B	82 – 89 балів	<p>Дуже добре</p> <ul style="list-style-type: none"> - достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок; - добре розуміння суті досліджуваної проблеми; - доповідь на захисті є переконливою; - відповіді на додаткові запитання під час захисту є обґрунтованими; - наявні незначні недоліки у змісті або оформленні роботи.
C	75 – 81 балів	<p>Добре</p> <ul style="list-style-type: none"> - у цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок; - достатнє розуміння суті дослідженої проблеми; - доповідь на захисті є достатньо переконливою; - відповіді на додаткові запитання під час захисту є обґрунтованими; - наявні недоліки у змісті або оформленні роботи.
D	69 – 74 балів	<p>Задовільно</p> <ul style="list-style-type: none"> - посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання; - посереднє розуміння суті досліджуваної проблеми; - доповідь на захисті є загалом переконливою; - у відповідях на додаткові запитання під час захисту студент зазнає труднощів з підбором аргументації; - наявні суттєві помилки у змісті або оформленні роботи.

E	60 – 68 балів	<p>Достатньо</p> <ul style="list-style-type: none"> - мінімальний можливий допустимий рівень знань (умінь); - фрагментарне розуміння суті досліджуваної проблеми; - доповідь на захисті є загалом непереконливою; - у відповідях на додаткові запитання під час захисту студент зазнає труднощів з підбором аргументації; - наявні суттєві помилки у змісті або оформленні роботи.
FX	35 – 59 балів	<p>Незадовільно з можливістю повторного захисту</p> <p>– незадовільний рівень знань, з можливістю повторного захисту за умови належного самостійного доопрацювання;</p> <ul style="list-style-type: none"> - нерозуміння суті досліджуваної проблеми; - оформлення роботи не відповідає чинним нормативам; - доповідь на захисті не є переконливою; - відповіді на додаткові запитання під час захисту не є обґрунтованими.
F	1 – 34 балів	<p>Незадовільний з обов’язковим повторним захистом курсової роботи</p> <ul style="list-style-type: none"> - досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного захисту магістерської роботи; - здобувач не допущений до захисту магістерської роботи у зв’язку з її невідповідністю вимогам.

Розподіл балів за видами робіт (складових магістерських робіт)

Вид роботи (назва складової)	Максимальна кількість балів від підсумкової оцінки
Повнота висвітлення теми	30
Новизна роботи (власний внесок студента)	10
Оформлення роботи	15
Апробація роботи (тези - 5 балів, участь у конференції - 3 бали, стаття - 10 балів)	10
Захист на засіданні ЕК	40
Разом	100

Зразок оформлення титульної сторінки

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА
ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ ПРАВА ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН**

Кафедра міжнародних відносин

**Спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії»**

Освітня програма 291.00.02 «Регіональні студії»

**МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА
на тему:
КІБЕРТЕРОРИЗМ ЯК ЗАГРОЗА НАЦІОНАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ**

**Студентки 2 курсу
денної форми навчання
Шевченко Вікторії
Вікторівни**

**Науковий керівник:
канд. іст. наук, доцент
Слюсаренко І.Ю.**

*Зразок оформлення сторінки зі змістом***ЗМІСТ**

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	2
ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ	10
1.1. Стан наукової розробки проблеми та джерельна база дослідження	10
1.2. Методологія дослідження	26
РОЗДІЛ 2. НАЗВА РОЗДІЛУ	36
2.1. Назва підрозділу	36
2.2. Назва підрозділу	48
2.3. Назва підрозділу	60
РОЗДІЛ 3. НАЗВА РОЗДІЛУ	72
3.1. Назва підрозділу	72
3.2. Назва підрозділу	84
3.3. Назва підрозділу	96
ВИСНОВКИ	110
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ	115
ДОДАТКИ	120

*Зразок оформлення «Переліку умовних скорочень»***ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ**

БВВ	Бюро з вільних виборів
БДПЛ	Бюро з демократичних інституцій та прав людини
ВДПН	Вільна демократична партія Німеччини
ВР	Верховна Рада
ЕВС	Економічний та валютний союз
ЄАВТ	Європейська асоціація вільної торгівлі
ЄБРР	Європейський банк реконструкції та розвитку
ЄВС	Європейська валютна система
Євратом	Європейське співтовариство з атомної енергії
ЄЕС	Європейське економічне співтовариство
ЄОВС	Європейське об'єднання вугілля і сталі
ЄС	Європейський Союз
ЗЄС	Західноєвропейський союз
ЗМІ	Засоби масової інформації
МВФ	Міжнародний валютний фонд
МУК	Міжурядова конференція
НАТО	Організація Північноатлантичного договору
НБСЄ/ОБСЄ	Нарада з безпеки та співробітництва у Європі, з 1995 року – Організація з безпеки і співробітництва в Європі
ОВД	Організація Варшавського договору
ООН	Організація об'єднаних націй
ОПМ	Операції з підтримання миру
ПЗМ	Партнерство заради миру
РЄ	Рада Європи
РЄАП	Рада євроатлантичного партнерства

Зразок графіку написання роботи

**Графік написання
магістерської роботи студентом денної форми навчання
Факультету права та міжнародних відносин
освітньо-професійної програми «Регіональні студії»**

№ з/п	Етапи виконання роботи	Термін виконання
1.	Вибір теми роботи, закріплення наукового керівника	вересень 1-го року навчання
2.	Отримання завдання на проведення дослідження	вересень-жовтень 1-го року навчання
3.	Підготовка та узгодження робочого плану і затвердження його науковим керівником	жовтень-листопад 1-го року навчання
4.	Підготовка та узгодження остаточного розширеного плану роботи	листопад 1-го року навчання
5.	Робота над збором матеріалу, збагачення додатковими дослідженнями, що проводилися під час практики та написання розділів	листопад 1 року навчання – червень 1-го року навчання
6.	Підготовка чорнового варіанту роботи для першого читання	вересень 2-го року навчання
7.	Усунення зауважень, врахування рекомендацій наукового керівника, подання виправленого варіанту на друге читання	вересень – жовтень 2-го року навчання
8.	Врахування рекомендацій наукового керівника, підготовка остаточного варіанту роботи для отримання відгуку наукового керівника	жовтень 2-го року навчання
9.	Отримання зовнішньої рецензії і відгуку наукового керівника	листопад 2-го року навчання
10.	Доопрацювання роботи з урахуванням рекомендацій рецензента і наукового керівника. Остаточне оформлення роботи	листопад 2-го року навчання
11.	Захист виконаної роботи	грудень 2-го року навчання

**ПРИКЛАДИ
ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ
У СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ
з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015**

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	<ol style="list-style-type: none"> 1. Бичківський О. О. Міжнародне приватне право : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 82 с. 2. Бондаренко В. Г. Немеркнуча слава новітніх запорожців: історія Українського Вільного козацтва на Запоріжжі (1917-1920 рр.). Запоріжжя, 2017. 113 с. 3. Бондаренко В. Г. Український вільнокозацький рух в Україні та на еміграції (1919-1993 рр.) : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 600 с. 4. Вагіна О. М. Політична етика : навч.-метод. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 102 с. 5. Верлос Н. В. Конституційне право зарубіжних країн : курс лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 145 с. 6. Горбунова А. В. Управління економічною захищеністю підприємства: теорія і методологія : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 240 с. 7. Гурська Л. І. Релігієзнавство : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ : ЦУЛ, 2016. 172 с. 8. Дробот О. В. Професійна свідомість керівника : навч. посіб. Київ : Талком, 2016. 340 с.
Два автори	<ol style="list-style-type: none"> 1. Аванесова Н. Е., Марченко О. В. Стратегічне управління підприємством та сучасним містом: теоретико-методичні засади : монографія. Харків : Щедра садиба плюс, 2015. 196 с. 2. Батракова Т. І., Калюжна Ю. В. Банківські операції : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 130 с. 3. Білобровко Т. І., Кожуховська Л. П. Філософія науки й управління освітою : навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький, 2015. 166 с. 4. Богма О. С., Кисильова І. Ю. Фінанси : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 102 с. 5. Горошкова Л. А., Волков В. П. Виробничий менеджмент : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 131 с. 6. Гура О. І., Гура Т. Є. Психологія управління соціальною організацією : навч. посіб. 2-ге вид., доп. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 212 с.

Три автори	<ol style="list-style-type: none"> 1. Аніловська Г. Я., Марушко Н. С., Стоколоса Т. М. Інформаційні системи і технології у фінансах : навч. посіб. Львів : Магнолія 2006, 2015. 312 с. 2. Городовенко В. В., Макаренков О. Л., Сантос М. М. О. Судові та правоохоронні органи України : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 206 с. 3. Кузнєцов М. А., Фоменко К. І., Кузнєцов О. І. Психічні стани студентів у процесі навчально-пізнавальної діяльності : монографія. Харків : ХНПУ, 2015. 338 с. 4. Якобчук В. П., Богоявленська Ю. В., Тищенко С. В. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2015. 476 с.
Чотири і більше авторів	<ol style="list-style-type: none"> 1. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України : станом на 10 жовт. 2016 р. / К. І. Беліков та ін. ; за заг. ред. О. М. Литвинова. Київ : ЦУЛ, 2016. 528 с. 2. Бікулов Д. Т, Чкан А. С., Олійник О. М., Маркова С. В. Менеджмент : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 360 с. 3. Операційне числення : навч. посіб. / С. М. Гребенюк та ін. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 88 с. 4. Основи охорони праці : підручник / О. І. Запорожець та ін. 2-ге вид. Київ : ЦУЛ, 2016. 264 с. 5. Клименко М. І., Панасенко Є. В., Стреляєв Ю. М., Ткаченко І. Г. Варіаційне числення та методи оптимізації : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 84 с.
Автор(и) та редактор(и)/упорядники	<ol style="list-style-type: none"> 1. Березенко В. В. PR як сфера наукового знання : монографія / за заг. наук. ред. В. М. Манакіна. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 362 с. 2. Бутко М. П., Неживенко А. П., Пепа Т. В. Економічна психологія : навч. посіб. / за ред. М. П. Бутко. Київ : ЦУЛ, 2016. 232 с. 3. Дахно І. І., Алієва-Барановська В.М. Право інтелектуальної власності : навч. посіб. / за ред. І. І. Дахна. Київ : ЦУЛ, 2015. 560 с.
Без автора	<ol style="list-style-type: none"> 1. 25 років економічному факультету: історія та сьогодення (1991-2016) : ювіл. вип. / під заг. ред. А. В. Череп. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 330 с. 2. Криміналістика : конспект лекцій / за заг. ред. В. І. Галана ; уклад. Ж. В. Удовенко. Київ : ЦУЛ, 2016. 320 с. 3. Миротворення в умовах гібридної війни в Україні : монографія / за ред. М. А. Лепського. Запоріжжя : КСК-Альянс, 2017. 172 с. 4. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / за ред.: С. О. Якубовського, Ю. О. Ніколаєва. Одеса : ОНУ, 2015. 306 с. 5. Науково-практичний коментар Бюджетного кодексу України / за заг. ред. Т. А. Латковської. Київ : ЦУЛ, 2017. 176 с.

	<p>6. Службове право: витоки, сучасність та перспективи розвитку / за ред.: Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова. Запоріжжя, 2017. 328 с.</p> <p>7. Сучасне суспільство: філософсько-правове дослідження актуальних проблем: монографія / за ред. О. Г. Данильяна. Харків: Право, 2016. 488 с.</p> <p>8. Адміністративно-правова освіта у персоналіях: довід. / за заг. ред.: Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова. Київ: Ін Юре, 2015. 352 с.</p> <p>9. Підготовка докторів філософії (PhD) в умовах реформування вищої освіти: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 5-6 жовт. 2017 р. Запоріжжя: ЗНУ, 2017. 216 с.</p> <p>10. Країни пострадянського простору: виклики модернізації: зб. наук. пр. / редкол.: П. М. Рудяков (відп. ред.) та ін. Київ: Ін-т всесвітньої історії НАН України, 2016. 306 с.</p> <p>11. Антологія української літературно-критичної думки першої половини ХХ століття / упоряд. В. Агеєва. Київ: Смолоскип, 2016. 904 с.</p>
<p>Багатотомні видання</p>	<p>1. Енциклопедія Сучасної України / редкол.: І. М. Дзюба та ін. Київ: САМ, 2016. Т. 17. 712 с.</p> <p>2. Лодий П. Д. Сочинения: в 2 т. / ред. изд.: Н. Г. Мозговая, А. Г. Волков; авт. вступ. ст. А. В. Сеницына. Киев; Мелитополь: НПУ им. М. Драгоманова; МГПУ им. Б. Хмельницкого, 2015. Т. 1. 306 с.</p> <p>3. Новицкий О. М. Сочинения: в 4 т. / ред. изд.: Н. Г. Мозговая, А. Г. Волков; авт. вступ. ст. Н. Г. Мозговая. Киев; Мелитополь: НПУ им. М. Драгоманова; МГПУ им. Б. Хмельницкого, 2017. Т. 1. 382 с.</p> <p>4. Правова система України: історія, стан та перспективи: у 5 т. / Акад. прав. наук України. Харків: Право, 2009. Т. 2: Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення / заг. ред. Ю. П. Битяк. 576 с.</p> <p>5. Кучерявенко Н. П. Курс налогового права: в 6 т. Харьков: Право, 2007. Т. 4: Особенная часть. Косвенные налоги. 536 с.</p>
<p>Автореферати дисертацій</p>	<p>1. Бондар О. Г. Земля як об'єкт права власності за земельним законодавством України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.06. Київ, 2005. 20 с.</p> <p>2. Гнатенко Н. Г. Групи інтересів у Верховній Раді України: сутність і роль у формуванні державної політики: автореф. дис. ... канд. політ. наук: 23.00.02. Київ, 2017. 20 с.</p> <p>3. Кулініч О. О. Право людини і громадянина на освіту в Україні та конституційно-правовий механізм його реалізації: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.02. Маріуполь, 2015. 20 с.</p>

<p>Дисертації</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Авдєєва О. С. Міжконфесійні відносини у Північному Приазов'ї (кінець XVIII - початок XX ст.): дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 / Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2016. 301 с. 2. Левчук С. А. Матриці Гріна рівнянь і систем еліптичного типу для дослідження статичного деформування складених тіл : дис. ... канд. фіз.-мат. наук : 01.02.04. Запоріжжя, 2002. 150 с. 3. Вініченко О. М. Система динамічного контролю соціально-економічного розвитку промислового підприємства : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04. Дніпро, 2017. 424 с.
<p>Законодавчі та нормативні документи</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с. 2. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. <i>Голос України</i>. 2017. 27 верес. (№ 178-179). С. 10–22. 3. Повітряний кодекс України : Закон України від 19.05.2011 р. № 3393-VI. <i>Відомості Верховної Ради України</i>. 2011. № 48-49. Ст. 536. 4. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 28.09.2017. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 (дата звернення: 15.11.2017). 5. Деякі питання стипендіального забезпечення : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 р. № 1050. <i>Офіційний вісник України</i>. 2017. № 4. С. 530–543. 6. Про Концепцію вдосконалення інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2017-2020 роки : Указ Президента України від 21.02.2017 р. № 43/2017. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 23 лют. (№ 35). С. 10. 7. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації : наказ Міністерства освіти і науки від 12.01.2017 р. № 40. <i>Офіційний вісник України</i>. 2017. № 20. С. 136–141. 8. Інструкція щодо заповнення особової картки державного службовця : затв. наказом Нац. агентства України з питань Держ. служби від 05.08.2016 р. № 156. <i>Баланс-бюджет</i>. 2016. 19 верес. (№ 38). С. 15–16.
<p>Архівні документи</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Лист Голови Співки «Чорнобиль» Г. Ф. Лепіна на ім'я Голови Ради Міністрів УРСР В. А. Масола щодо реєстрації Статуту Співки та сторінки Статуту. 14 грудня 1989 р. <i>ЦДАГО України</i> (Центр. держ. архів громад. об'єднань України). Ф. 1. Оп. 32. Спр. 2612. Арк. 63, 64 зв., 71. 2. Матеріали Ради Народних комісарів Української Народної Республіки. <i>ЦДАВО України</i> (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8–12. Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1–3. 3. Наукове товариство ім. Шевченка. <i>Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаніка НАН України</i>. Ф. 1. Оп. 1. Спр. 78. Арк. 1–7.

Патенти	<p>1. Люмінісцентний матеріал: пат. 25742 Україна: МПК6 C09K11/00, G01T1/28, G21H3/00. № 200701472; заявл. 12.02.07; опубл. 27.08.07, Бюл. № 13. 4 с.</p> <p>2. Спосіб лікування синдрому дефіциту уваги та гіперактивності у дітей: пат. 76509 Україна. № 2004042416; заявл. 01.04.2004; опубл. 01.08.2006, Бюл. № 8 (кн. 1). 120 с.</p>
Препринти	<p>1. Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль : Ін-т з проблем безпеки АЕС НАН України, 2006. 7, [1] с. (Препринт. НАН України, Ін-т проблем безпеки АЕС; 06-1).</p> <p>2. Шиляев Б. А., Воеводин В. Н. Расчеты параметров радиационного повреждения материалов нейтронами источника ННЦ ХФТИ / ANL USA с подкритической сборкой, управляемой ускорителем электронов. Харьков : ННЦ ХФТИ, 2006. 19 с.: ил., табл. (Препринт. НАН Украины, Нац. науч. центр«Харьк. физ.-техн. ин-т»; ХФТИ2006-4).</p>
Стандарти	<p>1. ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація).</p> <p>2. ДСТУ ISO 6107-1:2004. Якість води. Словник термінів. Частина 1 (ISO 6107-1:1996, IDT). [Чинний від 2005-04-01]. Вид. офіц. Київ : Держспоживстандарт України, 2006. 181 с.</p> <p>3. ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц. Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація).</p>
Каталоги	<p>1. Горницкая И. П. Каталог растений для работ по фитодизайну / Донец. ботан. сад НАН Украины. Донецк : Лебедь, 2005. 228 с.</p> <p>2. Історико-правова спадщина України : кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; уклад.: Л. І. Романова, О. В. Земляніщина. Харків, 1996. 64 с.</p> <p>3. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області : кат.-довід. / авт.-упоряд.: М. Зобків та ін.; Упр. культури Львів. облдержадмін., Львів. іст. музей. Львів : Новий час, 2003. 160 с.</p>
Бібліографічні показники	<p>1. Боротьба з корупцією: нагальна проблема сучасності : бібліогр. показч. Вип. 2 / уклад.: О. В. Левчук, відп. за вип. Н. М. Чала ; Запорізький національний університет. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 60 с.</p> <p>2. Микола Лукаш : біобібліогр. показч. / уклад. В. Савчин. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. 356 с. (Українська біобібліографія ; ч. 10).</p>

	<p>3. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича в незалежній Україні : бібліогр. покажч. / уклад.: Н. М. Загородна та ін.; наук. ред. Т. В. Марусик; відп. за вип. М. Б. Зушман. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2015. 512 с. (До 140-річчя від дня заснування).</p> <p>4. Лисодєд О. В. Бібліографічний довідник з кримінології (1992-2002) / ред. О. Г. Кальман. Харків : Одісей, 2003. 128 с.</p> <p>5. Яценко О. М., Любовець Н. І. Українські персональні бібліографічні покажчики (1856-2013). Київ : Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського, 2015. 472 с. (Джерела української біографістики ; вип. 3).</p>
<p>Частина видання: Книги</p>	<p>1. Баймуратов М. А. Имплементация норм международного права и роль Конституционного Суда Украины в толковании международных договоров / М. А. Баймуратов. <i>Михайло Баймуратов: право як буття вченого</i> : зб. наук. пр. до 55-річчя проф. М. О. Баймуратова / упоряд. та відп. ред. Ю. О. Волошин. К., 2009. С. 477–493.</p> <p>2. Гетьман А. П. Екологічна політика держави: конституційно-правовий аспект. <i>Тридцять лет с экологическим правом</i> : избранные труды. Харьков, 2013. С. 205–212.</p> <p>3. Коломоєць Т. О. Адміністративна деліктологія та адміністративна деліктність. <i>Адміністративне право України</i> : підручник / за заг. ред. Т. О. Коломоєць. Київ, 2009. С. 195–197.</p> <p>4. Алексєєв В. М. Правовий статус людини та його реалізація у взаємовідносинах держави та суспільства в державному управлінні в Україні. <i>Теоретичні засади взаємовідносин держави та суспільства в управлінні</i> : монографія. Чернівці, 2012. С. 151–169.</p>
<p>Частина видання: Матеріали конференцій (тези, доповіді)</p>	<p>1. Антонович М. Жертви геноцидів першої половини ХХ століття: порівняльно-правовий аналіз. <i>Голодомор 1932-1933 років: втрати української нації</i> : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 4 жовт. 2016 р. Київ, 2017. С. 133–136.</p> <p>2. Анциперова І. І. Історико-правовий аспект акту про бюджет. <i>Дослідження проблем права в Україні очима молодих вчених</i> : тези доп. всеукр. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 24 квіт. 2014 р.). Запоріжжя, 2014. С. 134–137.</p> <p>3. Кононенко Н. Методология толерантности в системе общественных отношений. <i>Формирование толерантного сознания в обществе</i> : материалы VII междунар. антитеррорист. форума (Братислава, 18 нояб. 2010 г.). Киев, 2011. С. 145–150.</p> <p>4. Микитів Г. В., Кондратенко Ю. Позатекстові елементи як засіб формування медіакультури читачів науково-популярних журналів. <i>Актуальні проблеми медіаосвіти в Україні та світі</i> : зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 3-4 берез. 2016 р. Запоріжжя, 2016. С. 50–53.</p>

	<p>5. Соколова Ю. Особливості впровадження проблемного навчання хімії в старшій профільній школі. <i>Актуальні проблеми та перспективи розвитку медичних, фармацевтичних та природничих наук</i> : матеріали III регіон. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 29 листоп. 2014 р. Запоріжжя, 2014. С. 211–212.</p>
<p>Частина видання: Довідкового видання</p>	<p>1. Кучеренко І. М. Право державної власності. <i>Великий енциклопедичний юридичний словник</i> / ред. Ю. С. Шемшученко. Київ, 2007. С. 673.</p> <p>2. Пирожкова Ю. В. Благодійна організація. <i>Адміністративне право України</i> : словник термінів / за ред.: Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова. Київ, 2014. С. 54–55.</p> <p>3. Сірий М. І. Судова влада. <i>Юридична енциклопедія</i>. Київ, 2003. Т. 5. С. 699.</p>
<p>Частина видання: Продовжуваного видання</p>	<p>1. Коломоєць Т. О. Оцінні поняття в адміністративному законодавстві України: реалії та перспективи формулювання їх застосування. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i>. Запоріжжя, 2017. № 1. С. 36–46.</p> <p>2. Левчук С. А., Хмельницький А. А. Дослідження статичного деформування складених циліндричних оболонок за допомогою матриць типу Гріна. <i>Вісник Запорізького національного університету. Фізико-математичні науки</i>. Запоріжжя, 2015. № 3. С. 153–159.</p> <p>3. Левчук С. А., Рак Л. О., Хмельницький А. А. Моделювання статичного деформування складеної конструкції з двох пластин за допомогою матриць типу Гріна. <i>Проблеми обчислювальної механіки і міцності конструкцій</i>. Дніпропетровськ, 2012. Вип. 19. С. 212–218.</p> <p>4. Тарасов О. В. Міжнародна правосуб'єктність людини в практиці Нюрнберзького трибуналу. <i>Проблеми законності</i>. Харків, 2011. Вип. 115. С. 200–206.</p>
<p>Частина видання: Періодичного видання (журналу, газети)</p>	<p>1. Кулініч О. О. Право на освіту в системі конституційних прав людини і громадянина та його гарантії. <i>Часопис Київського університету права</i>. 2007. № 4. С. 88–92.</p> <p>2. Коломоєць Т., Колпаков В. Сучасна парадигма адміністративного права: генеза і поняття. <i>Право України</i>. 2017. № 5. С. 71–79.</p> <p>3. Коваль Л. Плюси і мінуси дистанційної роботи. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 1 листоп. (№ 205). С. 5.</p> <p>4. Біленчук П., Обіход Т. Небезпеки ядерної злочинності: аналіз вітчизняного і міжнародного законодавства. <i>Юридичний вісник України</i>. 2017. 20-26 жовт. (№ 42). С. 14–15.</p> <p>5. Bletska D. I., Glukhov K. E., Frolova V. V. Electronic structure of 2H-SnSe₂: ab initio modeling and comparison with experiment. <i>Semiconductor Physics Quantum Electronics & Optoelectronics</i>. 2016. Vol. 19, No 1. P. 98–108.</p>

Електронні ресурси	<p>1. Влада очима історії : фотовиставка. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/photogallery/gallery?galleryId=15725757& (дата звернення: 15.11.2017).</p> <p>2. Шарая А. А. Принципи державної служби за законодавством України. <i>Юридичний науковий електронний журнал</i>. 2017. № 5. С. 115–118. URL: http://lsej.org.ua/5_2017/32.pdf.</p> <p>3. Ганзенко О. О. Основні напрями подолання правового нігілізму в Україні. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i>. Запоріжжя, 2015. № 3. С. 20–27. URL: http://ebooks.znu.edu.ua/files/Fakhovivydannya/vznu/juridichni/VestUr2015v3/5.pdf. (дата звернення: 15.11.2017).</p> <p>4. Яцків Я. С., Маліцький Б. А., Бублик С. Г. Трансформація наукової системи України протягом 90-х років ХХ століття: період переходу до ринку. <i>Наука та інновації</i>. 2016. Т. 12, № 6. С. 6–14. DOI: https://doi.org/10.15407/scin12.06.006.</p>
---------------------------	--

**ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ ВІДПОВІДНО ДО МІЖНАРОДНОГО
СТИЛЮ ОФОРМЛЕННЯ НАУКОВИХ ПУБЛІКАЦІЙ АРА
АРА (Американська психологічна асоціація)**

Книга одного автора	<p>Дудник, А. В. (2011). <i>Сільськогосподарська ентомологія</i>. МДАУ.</p> <p>Круш, П. В. (2009). <i>Макроекономіка та її регулювання</i>. Каравела.</p> <p>Нечуй-Левицький, І. (2006). <i>Кайдашева сім'я</i>. Школа. (Оригінал опубліковано 1878 р.)</p> <p>Шекспір, В. (2003). <i>Гамлет, принц данський</i> (Г. Кочур, Пер.). Альтерпрес. (Оригінал опубліковано прибіл. 1599 р.)</p> <p>Lorge, P. A. (2012). <i>Chinese martial arts: From antiquity to the twenty-first century</i>. Cambridge University Press.</p>
Книга двох авторів	<p>Злобін, Г. Г., & Рикалюк, Р. Є. (2006). <i>Архітектура та апаратне забезпечення ПЕОМ</i>. Каравела.</p> <p>Воробйова, О. М., & Іванченко, В. Д. (2009). <i>Основи схемотехніки</i> (2-ге вид.). Фенікс.</p>
Книга від трьох авторів	<p>Сніжко, С. І., Паламарчук, Л. В., & Затула, В. І. (2010). <i>Метеорологія</i>. Київський університет.</p> <p>Жовтобрюх, М. А., Волох, О. Т., Самійленко, С. П., & Слинсько, І. І. (1979). <i>Історична граматики української мови</i>. Вища школа.</p> <p>Майданник, В. Г., Бурлай, В. Г., Гнатейко, О. З., Дука, К. Д., Нечитайло, Ю. М., & Хайтович, М. В. (2012). <i>Пропедевтична педіатрія</i> (Г. В. Майданник, Ред.). Нова Книга.</p> <p>Базилевич, В. Д., Базилевич, К. С., & Баластрик, Л. О. (2008). <i>Макроекономіка</i> (4-ге вид.). Знання.</p>
Книга без зазначення	<p>Івщина, Л. (Ред.). (2002). <i>Україна incognita</i>. Факт.</p>

автора (з редакції)	<p>Васильчук, М. В., & Дуброва, Н. Й. (Ред.). (2004). <i>Збірник нормативних документів з безпеки життєдіяльності</i> (2-ге вид.). Основа.</p> <p>Bodenhamer, D. J., & Shepard, R. T. (Eds.). (2006). <i>The history of Indiana law</i>. Ohio University Press.</p>
Окремий том (частина) багатотомного видання	<p>Комарницька, Т. К., & Комісаров, К. Ю. (2012). <i>Сучасна японська літературна мова</i> (Т. 2). Видавничий дім Дмитра Бураго.</p> <p>Головацький, А. С., Черкасов, В. Г., Сапін, М. Р., Парахін, А. І., & Ковальчук, О. І. (2013). <i>Анатомія людини</i> (3-тє вид., Т. 1). Нова Книга.</p> <p>Александров, Є. Є., Козлов, Е. П., & Кузнецов, Б. І. (2006). <i>Автоматичне керування рухомими об'єктами і технологічними процесами: Т. 2. Автоматичне керування рухом літальних апаратів</i> (Є. Є. Александров, Ред.). НТУ «ХПІ».</p>
Частина книги (розділ тощо)	<p>Герасимчук, І. Л. (2014). Термодинаміка. У А. Й. Пампук (Ред.), <i>Основи фізики</i> (с. 55–80). Універсіада.</p> <p>Hunt, E. (2006). Expertise, talent, and social encouragement. In K. A. Ericsson, N. Charness, P. J. Feltovich, & R. R. Hoffman (Eds.), <i>The Cambridge handbook of expertise and expert performance</i> (pp. 31–38). Cambridge University Press.</p>
Словник / Енциклопедія	<p>Білецький, В. С., Омельченко, В. Г., & Горванко, Г. Д. (Уклад.). (2016). <i>Мінералогічний словник</i>. Східний видавничий дім.</p>
Стаття в енциклопедії/словнику	<p>Collins. (n.d.). Museum. In <i>Collins online dictionary</i>. Retrieved November 18, 2022, from https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/museum</p>
Стаття в журналі	<p>Турбін, П. В., Кропотов, О. Ю., & Удовицький, В. Г. (2018). Синтез впорядкованих нанорозмірних структур на основі вуглецевих нанотрубок. <i>Журнал фізики та інженерії поверхні</i>, 3(3), 114–118. https://periodicals.karazin.ua/pse/article/view/14324</p> <p>Вишневецький, В. В., & Романенко, Т. М. (2019). Застосування метрики Хаусдорфа для визначення нетипових кардіоциклів у тривимірному фазовому просторі координат векторкардіограми. <i>Медична інформатика та інженерія</i>, (3), 31–36. https://doi.org/10.11603/mie.1996-1960.2019.3.10430</p> <p>Шевченко, Т. М. (2019). Письменницька есеїстика: Осмислення феномену. <i>Вісник Одеського національного університету. Серія: Філологія</i>, 24(2), 113–121. http://liber.onu.edu.ua/pdf/Visnik_Filol_2(2019).pdf</p> <p>Meehl, G. A., Goddard, L., Boer, G., Burgman, R., Branstator, G., Cassou, S., Corti, S., Danabasoglu, G., Doblas-Reyes, F., Hawkins, E., Karspeck, A., Kimoto, M., Kumar, A., Matei, D., Mignot, J., Msadek, R., Navarra, A., Pohlmann, H., Rienecker, M., Yeager, S. (2014). Decadal climate prediction: An update from the trenches. <i>Bulletin of the American Meteorological Society</i>, 95(2), 243–267. https://doi.org/10.1175/BAMS-D-12-00241.1</p>

Стаття в газеті	Соколов, Б. (2018, 16 травня). Проблема не в наркотиках? <i>День</i> , (84), 4–5. Вишнеvsька, М. (2016, 23–29 червня). Іванове свято. <i>Слово Просвіти</i> , (25), 14–15.
Сайт	Kyiv Dictionary. (2020, 12 травня). Чому в діалектному слові «без» («бузок») замість літери «у» вживають «е»? https://www.kyivdictionary.com/uk/grammar/uk/consulenza-linguistica/vypusk5/bez-buzok/ Пирожок, О., & Калачова, Г. (2019, 25 жовтня). <i>Тютюнові компанії "збирають валізи": кому це вигідно і з чого все почалося</i> . Економічна правда. https://www.epravda.com.ua/publications/2019/10/25/652952/ Stravy.net. (б. д.). <i>Швидкі хачапурі на сковорідці</i> . http://stravy.net/zakuski/shvidki-hachapuri-na-skovoridci.html Український гідрометеорологічний центр. (б. д.). <i>Поточна погода в Україні</i> . Взято 16 червня 2020 з https://meteo.gov.ua/ua/33345/current/ukraine/
Відео	Національний банк України. (2021, 6 квітня). <i>Чим займається Національний банк України</i> [Відео]. YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=XH9PsXbcaDw
Зображення	Харківська обласна військова адміністрація. (2023). <i>Порядок евакуації громадян із деокупованих районів Харківщини</i> [Інфографіка]. https://kharkivoda.gov.ua/2657/119466
Допис у соцмережах	Ryzhykova, A. [@anna_ryzhykova]. (2021, 16 вересня). <i>Стільки всього було в цьому сезоні: особисті рекорди і поразки, розбиті коліна і підтримка друзів, біг в шалену спеку і</i> [Фотографія]. Instagram. https://www.instagram.com/p/CT321Pgo6Nu/
Дисертація, магістерська робота	Гавриленко, А. О. (2018). <i>Формування індивідуальних стратегій навчання студентів філологічних спеціальностей на засадах компетентнісного підходу</i> [Дис. канд. пед. наук, Національний авіаційний університет]. Репозитарій Національного авіаційного університету. http://er.nau.edu.ua/handle/NAU/38241 Brettin, A. (2018). <i>Microspherical photonics for enhancing resolution of optical microscopy and sensitivity of focal plane arrays</i> (Publication No. 10979114) [Doctoral dissertation, The University of North Carolina at Charlotte]. PQDT Open. https://pqdtopen.proquest.com/doc/2139704285.html?FMT=AI Кандиба, М. О. (2015). <i>Емоційна зрілість як умова розвитку професійної толерантності особистості</i> [Неопубл. дис. канд. психол. наук]. Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки. Aragon, L. (2003). <i>Factors to consider when selecting paraprofessionals for participation in a teacher preparation program</i> [Unpublished doctoral dissertation]. University of Colorado at Denver.
Автореферат	Казимиренко, Ю. О. (2019). <i>Наукові основи проектування і підвищення захисту метал-скляними матеріалами елементів суден для</i>

дисертації	<p><i>радіоактивних вантажів</i> [Автореф. дис. д-ра техн. наук, Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова]. Репозитарій НУК. http://eir.nuos.edu.ua/xmlui/handle/123456789/3077</p> <p>Буц, Ю. В. (2020). <i>Науково-методологічні основи релаксії екогеосистем при техногенному навантаженні пірогенного походження</i> [Автореф. дис. д-ра техн. наук, Сумський державний університет]. eSSUIR. http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/76266</p>
Тези доповіді	<p>Воловенко, І. В. (2019). <i>Метамовна рекфлексія як невід’ємний складник політичних промов</i>. У В. П. Андрущенко, А. В. Висоцький, М. Я. Плющ, О. І. Леута, І. В. Дудко, І. В. Воловенко & Л. М. Марчило (Ред.), <i>Український мовний світ у слов’янському всесвіті</i> (с. 18–20). Видавництво Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова.</p> <p>Ключкович, А. В. (2015). <i>Особливості розірвання договору оренди земельної ділянки в судовому порядку</i>. У Д. В. Санніков, І. В. Ігнатенко, А. П. Гетьман & М. В. Шульга (Ред.), <i>Перші кроки в науці земельного, аграрного та екологічного права</i> (с. 212–215). Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого. http://nauka.nlu.edu.ua/download/zemelnoe2015.pdf</p>
Закони, нормативні акти	<p><i>Відповідно до норм АРА (Сполучені Штати)</i> Americans With Disabilities Act of 1990, 42 U.S.C. § 12101 et seq. (1990). https://www.ada.gov/pubs/adastatute08.htm</p> <p><i>З урахуванням вимог «The Bluebook»</i> Закон України «Про запобігання корупції» № 1700-VII (2020). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text</p> <p>Постанова Кабінету Міністрів України «Про особливості надання житлових субсидій» № 247 (2020). https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-osoblivosti-nadannya-zhitlovih-subsidij-247250320</p> <p>Закон України «Про визначення розміру збитків, завданих підприємству, установі, організації розкраданням знищенням (псуванням), нестачею або втратою дорогоцінних металів, дорогоцінного каміння та валютних цінностей» № 217/95-ВР (1995, 5 липня). <i>Голос України</i>, (22), 10.</p> <p>Закон України «Про внесення змін до Постанови Верховної Ради України “Про обрання голів, перших заступників, заступників голів, секретарів, членів комітетів Верховної Ради України дев’ятого скликання” № 302–IX (2020, 24 січня). <i>Відомості Верховної Ради України</i>, (4), 36.</p>
Звіт	<p>Державна служба статистики України. (2020). <i>Звіт про результати діяльності Державної служби статистики України за 2019 рік</i>. http://www.ukrstat.gov.ua/zvit/zvit/zvit_DCC_2019.pdf</p>
Препринт	<p><i>Препринт, опублікований в онлайн-репозиторії</i> Стасюк, І. В., & Величко, О. В. (2014). <i>Опис інтеркальованих шаруватих структур в підході періодичної моделі Андерсона</i>. Інститут фізики конденсованих систем НАН України. http://www.icmp.lviv.ua/preprints/2014/14-07u</p>

	<p>Kraus, M., & Torrez, B. (2019). <i>A psychology of power that is embedded in societal structures</i>. PsyArXiv. https://www.doi.org/10.31234/osf.io/frt72</p> <p>Неопублікований рукопис</p> <p>Jones, A. (2018). <i>Stages in the development of corn</i> [Manuscript submitted for publication]. Faculty of Agriculture, Dalhousie University</p>
Патент	<p>Караваєв, О. Г. (2017). <i>Судновий рушій</i> (Патент України № 121634). Державна служба інтелектуальної власності України.</p> <p>Кучеров, Д. П., & Березкін, А. Л. (2018). <i>Спосіб ітераційного визначення частоти гармонічного сигналу</i> (Патент України № 123202). Міністерство економічного розвитку і торгівлі України.</p> <p>Безрук, В.В., Безрук, Т.О., Яценко, Ю.Б., Яценко, Ю.Б., & Шкробанець, І. Д. (2018). <i>Спосіб оптимізації системи надання нефрологічної допомоги дітям із інфекційно-запальними захворюваннями сечовидільної системи</i> (Патент України № 123201). Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. http://uapatents.com/6-123201-sposib-optimizaci-sistemi-nadannya-nefrologichno-dopomogi-dityam-iz-infekcijno-zapalnymi-zakhvoryuvannyami-sechovidilno-sistemi.html</p>
Стандарт	<p>Книжкова палата України імені Івана Федорова. (2016). <i>Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання</i> (ДСТУ 8302:2015). УкрНДНЦ.</p> <p>Консервпромкомплекс. (2009). <i>Фрукти, овочі та продукти перероблення. Методи визначення домішок рослинного походження</i> (ДСТУ 4912:2008). Держспоживстандарт України.</p> <p>International Organization for Standardization. (2018). <i>Food safety management systems — Requirements for any organization in the food chain</i> (ISO Standard No. 22000:2018).</p>
Архівні матеріали	<p>[Витяг з протоколу засідання Української Центральної Ради щодо ухвалення Закону про Національно-Персональну Автономію]. (1918, 9 січня). Ф. 2592 "Генеральне секретарство міжнародних справ УЦР, м. Київ" (Оп. 1, Спр. 66, Арк. 17–18), Центральний державний архів вищих органів влади та управління України, Київ, Україна.</p> <p>Грушевський, М. С. (1903, 11 вересня). [Лист до Марії Сильвестрівни Грушевської]. Ф. 1235 "Грушевські – історики та філологи" (Оп. 1, Спр. 940, Арк. 32), Центральний державний історичний архів України, Київ, Україна.</p> <p><i>Постанова про проголошення незалежності України</i>. (1991, 24 серпня). Ф. 1 "Верховна Рада України, мм. Харків, Київ" (Оп. 16, Спр. 4630, Арк. 1), Центральний державний архів вищих органів влади та управління України, Київ, Україна.</p>
Релігійний текст	<p><i>Святе Письмо</i> (І. Хоменко, Пер.). (2007). Місіонер. (Оригінал опубліковано 1963 р.)</p>

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Декларація про академічну доброчесність науково-педагогічного, наукового, педагогічного працівника Університету. URL: http://kubg.edu.ua/images/stories/podii/2016/deklaratsiia_aka_dem_dobrochestnist_vykladachi.pdf.
2. Декларація про академічну доброчесність студента, аспіранта, докторанта Університету. URL: http://kubg.edu.ua/images/stories/podii/2016/deklaratsiia_akadem_dobrochestnist_student.pdf.
3. ДСТУ 3582-2013. Інформація та документація. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила / Нац. стандарт України. Вид. офіц. [Чинний від 2013-08-22]. Київ: Мінекономрозвитку України, 2014. 27 с.
4. ДСТУ 8302:2015. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання / Нац. стандарт України. Вид. офіц. [Уведено вперше; чинний від 2016-07-01]. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 17 с.
5. ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання / Нац. стандарт України. Вид. офіц. [Чинний від 2007-07-01]. Київ: Держспоживстандарт України, 2007. 47 с.
6. Положення про академічну доброчесність науково-педагогічних, наукових, педагогічних працівників та здобувачів освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка. URL: https://kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/vdd/documenty_grinchenko_university/rozdil_2/Polozhennia_akademichna_dobrochesnist.pdf
7. Положення про організацію освітнього процесу в Київському столичному університеті імені Бориса Грінченка. URL: https://kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/vdd/documenty_grinchenko_university/rozdil_10/Polozhennia_pro_orhanizatsiiu_osv_protseesu.pdf
8. Приклади оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел та літератури URL: <http://aphd.ua/pryklady-oformlennia-bibliografichnoho-opysu-vidpovidno-do-dstu-83022015/>
9. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 37-38. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
10. Стандарт вищої освіти України за спеціальністю «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» для другого (магістерського) півня вищої освіти, затверджений 04.08.2020 р. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-standartu-vishoyi-osviti-za-specialnistyu-291-mizhnarodni-vidnosini-suspilni-komunikaciyi-ta-regionalni-studiyi-dlya-drugogo-magisterskogo-rivnya-vishoyi-osviti>